

Kuda idu cene energije?

Oslanjanje EU na neproverene klimatske tehnologije?

EU utvrdila put za podsticanje proizvodnje čistih tehnologija

Cene energenata u EU nastavljaju da padaju

Pojeftinjen za 70%, uglj deluje atraktivno

Veliki pad fosilnih izvora u proizvodnji struje u EU

Ekspert: Cena EU dozvole za emisije CO2 još će osetno da padne

Rumunija će zadržati istu gornju granicu cena energije još jednu godinu

Energetski sektor je najkoncentrisanija industrija u EU, kaže Eurostat

EU odlaže za rudarske, naftne i gasne kompanije pravila korporativne transparentnosti

DOSIJE: Pitanja i odgovori: Evropska komisija poziva na smanjenje emisija u EU za 90% do 2040.

SADRŽAJ

Cene energenata u EU nastavljaju da padaju	OVDE
Pojeftinjen za 70%, ugalj deluje atraktivno usled rasta cena nafte	OVDE
Zalihe na terminalima za ugalj u EU najveće od juna	OVDE
Veliki pad fosilnih izvora u proizvodnji struje u EU	OVDE
Barclays prekida direktno finansiranje nafte in gasa, ograničava ugalj	OVDE
EU utvrdila put za podsticanje proizvodnje čistih tehnologija	OVDE
Naučnici upozoravaju na oslanjanje EU u klimatskim planovima na neproverene tehnologije	OVDE
Poljska neće podržati novi klimatski cilj EU za 2040.	OVDE
Cena dozvole za emisije CO2 ispod 55 evra	OVDE
Ekspert: Cena EU dozvole za emisije CO2 još će osetno da padne	OVDE
EU odlaže pravila korporativne transparentnosti za rudarske, naftne i gasne kompanije	OVDE
EU će postaviti prvi evropski mali nuklearni reaktor do 2030.....	OVDE
Evropski lider u energetskej tranziciji udvostručuje kapacitete gasne elektrana	OVDE
Energetski sektor je najkoncentrisanija industrija u EU, kaže Eurostat	OVDE
Ofgem odobrio novu uslugu Balansiranja Rezerve	OVDE
Rumunski regulator ANRE kaznio je 4 kompanije sa ukupno 107,9 miliona eura	OVDE
Rumunija će zadržati istu gornju granicu cena energije još jednu godinu	OVDE
Kršenje REMIT-a : Francuski energetskej regulator kanio Engie 500.000 €	OVDE
EU ne vidi potrebu da produži dogovor o tranzitu ruskog gasa preko Ukrajine	OVDE
Italija čeka odobrenje EU za tarifu od 5,2 milijarde dolara za pokrivanje troškova skladištenja gasa	OVDE
DOSIJE: Pitanja i odgovori: Evropska komisija poziva na smanjenje emisija u EU za 90% do 2040	OVDE

Cene energenata u EU nastavljaju da padaju

BRISEL – Cene energije u EU su nastavile da padaju. Cene prirodnog plina su nedavno bile na istom nivou kao u jesen 2018. i na najnižem nivou od juna 2023. Cene električne energije su takođe bile više od 60% niže u decembru 2023. nego u prethodnoj godini, prenosi 15. februara portal *Stainless Espresso*. Često citirane holandske cene prirodnog plina TTF ponovo su pale i, sa 25,75 eura po megavat-satu, bile su na najnižem nivou od juna 2023. godine. Čini se da je kratka vršna faza između jula 2021. i marta 2023. konačno prošla. Cene prirodnog gasa su se stoga trenutno vratile na nivo viđen u jesen 2018. Cena gasa mogla bi još više pasti s obzirom na Sjedinjene Države i predstojeću odluku o izvozu utečnjelog prirodnog gasa (LNG)..

Iako su veleprodajne cene električne energije i dalje na povišenom nivou zbog značajnih nepravilnosti u distribuciji cena u Evropi, minimalna cena električne energije u EU je u septembru 2023. iznosila samo 15,80 eura po MWh, što je najniži nivo od decembra 2020.

Poređenje decembra 2022. sa decembrom 2023. čak pokazuje da su cene struje pale za više od 60% u odnosu na isti mesec prethodne godine.

Hitno je potrebno prilagođavanje i dalja liberalizacija evropskog energetskog tržišta kako bi se kompenzovala ova neravnoteža u regionalnim

troškovima energije i sprečilo trošenje milijardi subvencija na velike kupce iz industrije čelika, na primer, koji očigledno ne mogu ili ne žele da sami pregovaraju o svojim cenama energije.

Pojeftinjen za 70%, uglj deluje atraktivno usled rasta cena nafte

NJUJORK - Cene sirove nafte porasle su za otprilike 15% u proteklih osam nedelja, što ukazuje na potencijalnu promenu raspoloženja među učesnicima na tržištu, analizira 14. februara američki finansijski portal *Seeking Alpha* i dodaje:.

Tržište uglja moglo bi biti od velike koristi ako se rast cena nafte nastave.

Trenutno su globalne zalihe uglja relativno obilne. Prošle godine je globalna proizvodnja uglja dostigla rekordnih 8,7 milijardi metričkih tona, što je povećanje od 2% u odnosu na 2022.

Uprkos velikoj ponudi uglja, vredno je napomenuti da su cene bile u silaznoj putanji 17 meseci, padajući na otprilike 70% niže od svog vrhunca u septembru 2022. S obzirom na ovaj produženi pad, iznenadni porast potražnje mogao bi potencijalno poslužiti kao katalizator za preokret cene.

Stoga, ako ekonomski rast nadmaši očekivanja u 2024. godini, povećanje potražnje moglo bi izazvati značajan zaokret u cenama uglja, slično onome što je zabeleženo na tržištu železne rude tokom poslednjeg kvartala 2023. godine.

Rastuća indijska ekonomija i povećana potražnja za ugljem, zajedno s potencijalnim oporavkom kineske ekonomije, mogli bi potaknuti rast globalnog tržišta uglja 2024., konstatuje portal.

Zalihe na terminalima za uglj u EU najveće od juna

AMSTERDAM - Kombinovane zalihe uglja na četiri ključna terminala u Amsterdamu, Rotterdamu i Antverpenu (ARA) procenjene su na 6,39 miliona tona (mt), nedeljni porast od 0,27 mt i najveći od 19. juna, pokazala je u utorak **Montelova** procena lučkih podataka.

To je u velikoj meri posledica obilnih dopremanja uglja morskim putem u region, pri čemu je evropski uvoz termalnog uglja u januaru dostigao najviši nivo od marta prošle godine, od preko 4 mt, pokazuju podaci softvera za analizu tržišta robe, **DBX**-a.

Usred sporog povlačenja zaliha od strane komunalnih preduzeća, referentni predmesečni API 2 ugovor za uglj za unutardnevne isporuke je 12. februara trgovan na minimumu od 25. januara od 91,80 USD/t, što je najniže od 2. juna, pokazali su podaci **Ice Futuresa**.

Veliki pad fosilnih izvora u proizvodnji struje u EU

BRISSEL - Evropske zemlje su ostvarile veliku promenu izvora električne energije 2023. godine, sa značajnim padom energije proizvedene iz uglja i prirodnog gasa, dok je energija iz sunca i vetra porasla.

Prema Evropskom pregledu električne energije (European Electricity Reviewu) koji je nedavno objavila analitička firma Ember, fosilna goriva su po prvi put pala za 19 posto i činila su manje od trećine električne energije u Europi. Ugalj je pokazao veliki

pad proizvodnje i čini samo 12% proizvodnje električne energije u Evropi. Vetar i solarna energija proizveli su 27% električne energije u Evropskoj uniji.

Došlo je i do pada potrošnje električne energije, što se delimično može pripisati toplijem vremenu u regionu prošle godine. Ali elektroenergetske mreže i skladištenje su se povećali, što je pomoglo da se olakša rast obnovljive energije.

"Energetska kriza i ruska invazija na Ukrajinu nisu dovele do ponovnog oživljavanja uglja i gasa - daleko od toga", rekla je programska direktorka Embera za Evropu, Sara Braun. "Ugalj se bliži postepenom gašenju, a kako vetar i solarna energija budu rasli, gas će uskoro krenuti u finalni pad."

Barclays prekida direktno finansiranje nafte in gasa, ograničava uglj

LONDON - Barclays, glavni zajmodavac za industriju fosilnih goriva, saopštio je da će ograničiti kreditiranje vezano za eksploataciju uglja i proizvodnju električne energije na uglj.

Banka navodi da će prekinuti direktno finansiranje novih naftnih i plinskih polja i ograničiti kreditiranje energetske

kompanija koje planiraju proširiti proizvodnju fosilnih goriva.

Prema izveštaju ekološke grupe Rainforest Action Network, Barclays je bio najveći finansijer sektora fosilnih goriva u Evropi između 2016. i 2021. godine. Obezbedio je nešto manje od 16,5 milijardi američkih dolara u 2022. godini, iako je to bilo znatno manje nego prethodnih godina. U 2019. i 2020. cifra je bila više od 30 milijardi dolara.

U onome što je nazvao Izjavom o klimatskim promjenama, Barclays je najavio da više neće obezbeđivati direktna sredstva za projekte dizajnirane za proširenje proizvodnje nafte i prirodnog gasa, ili infrastrukturu u vezi s takvim projektima.

Barclays nije prva banka u Evropi koja je uvela takve obaveze. HSBC, Lloyds, BNP Paribas, Societe Generale i Credit Agricole su svi ranije najavili ograničenja finansiranja fosilnih goriva.

EU utvrdila put za podsticanje proizvodnje čistih tehnologija

BRISEL– Kreatori politike Evropske unije dogovorili su nova pravila za podsticanje lokalne proizvodnje opreme za solarnu i energiju vetra, gorivnih ćelija i drugih čistih tehnologija i pomoći evropskoj industriji - ključni korak u planovima bloka da izdrži sve veću konkurenciju iz SAD-a i Kine.

Blok ima za cilj da do 2030. godine obezbedi proizvodnju 40% proizvoda koji su mu potrebni za smanjenje emisije stakleničkih gasova. Oni će pokriti obnovljivu energiju, nuklearnu energiju, toplotne pumpe, elektrolizere i druge tehnologije dekarbonizacije, uključujući hvatanje ugljenika.

Evropa se sve više oslanja na Kinu, za koju se predviđa da će, na primer, imati 80% globalnih proizvodnih kapaciteta u solarnoj energiji. Takođe strahuje da će 369 milijardi dolara zelenih subvencija u američkom Zakonu o smanjenju inflacije (IRA) podstaknuti evropske proizvođače da se presele.

Poslanici Evropskog parlamenta i Belgija, koja trenutno predsedava EU, postigli su 6. februara dogovor o Net-Zero Industry Act (NZIA) nakon celodnevnih razgovora.

Zakon koji će stupiti na snagu kasnije ove godine, predlaže pojednostavljenije izdavanja dozvola za projekte koji podstiču proizvodnju u EU, u roku od 18 meseci.

Javne vlasti koje kupuju proizvode čiste tehnologije morale bi svoj izbor zasnivati ne samo na ceni, već i na ekološkim kriterijumima i na tome da li je više od 50% ponude iz jednog izvora.

Zemlje EU bi morale primeniti necenovne kriterijume za 30% svojih aukcija za projekte obnovljive energije.

Oslanjanje EU na neproverene klimatske tehnologije?

BRISEL - Evropska komisija je predstavila ambiciozan klimatski cilj za 2040. godinu - s ciljem smanjenja neto emisija stakleničkih gasova za 90% u odnosu na nivoe iz 1990. godine, ali stručnjaci kažu da cilj rizikuje da se previše oslanja na neispitane tehnologije kao što je uklanjanje ugljenika, umesto da daje prioritet smanjenju fosilnih goriva.

Politički pomoci udesno takođe mogu otežati postizanje cilja, piše 6. februara portal **Nature**.

„Biće vrlo teško postići smanjenje emisija od 90% ili 95% bez jakog smanjenja fosilnih goriva,“ kaže Ričard Klajn, istraživač klime sa Stokholmskog instituta za životnu sredinu. „Hvatanje i skladištenje CO2 je odlično ako radi“, kaže Klajn.

“Ali jednostavno nije dokazano da radi u meri koja bi bila potrebna – to ostaje samo san.”

Cilj još nije pravno obavezujući, ali će komunikacija sada činiti osnovu zakonodavstva osmišljenog da odvede EU dalje od svojih postojećih ciljeva za 2030. i na cilj za 2050. godinu.

Uklanjanje ugljenika

Trenutni ciljevi Komisije, koji su postavljeni 2021. godine i koji su zakon, su smanjenje neto emisija stakleničkih gasova za najmanje 55% do 2030. u poređenju sa nivoom iz 1990. Drugi cilj obavezuje blok na postizanje 'klimatske neutralnosti' do 2050. To znači osiguravajući da emisije stakleničkih plinova budu jednake ili manje od emisija apsorbiranih iz atmosfere prirodnim procesima. EU je 2022. godine smanjila emisije za 32,5% u odnosu na nivoe iz 1990. godine.

Cilj za 2040. fokusiran je na 'neto smanjenje', što znači da se cilj može ispuniti stvarnim smanjenjem emisija uz tehnologije kao što su

hvatanje i skladištenje ugljenika

(CCS) koje blokiraju emisije pod zemljom. Komisija takođe želi postepeno da ukine energiju na uglj do 2040. godine, kao i subvencije za fosilna goriva, za koje kaže da se "ne bave energetske siromaštvom ili samo tranzicijom".

Poljska neće podržati novi klimatski cilj EU za 2040?

VARŠAVA - Poljska verovatno neće podržati novi klimatski cilj Evropske unije o smanjenju emisije CO2 za 90 posto do 2040. godine, navodeći ekonomske i socijalne rizike koje donosi ubrzavanje zelene tranzicije, izveštavaju poljski mediji.

Varšava veruje da će novi klimatski cilj biti - ekonomski i socijalno - izazov za postizanje, navodi se u poljskom dokumentu o stajalištu o tom pitanju koji je izradilo Ministarstvo klime koji je dobio Money.pl.

Vlada veruje da bi Evropska unija stoga trebalo da bude spremna na prilagođavanja kako bi ograničila negativan uticaj na društvo i ekonomiju.

“Vidimo malo prostora za daljnje obaveze smanjenja CO2”, rekla je zamenica ministra klime Ursula Zielinska, naglašavajući da je Poljska trenutno fokusirana na trenutni cilj EU za smanjenje od 55 posto do 2030. godine.

Dodala je da će stav njene vlade o cilju smanjenja od 90 posto biti razrađen nakon što Komisija objavi detalje svoje preporuke.

"Kao vlada želimo ambicioznu klimatsku politiku, ali ona se mora sprovesti bez štete za ljude i ekonomiju", rekla je ministarka klime Paulina Henig-Kloska, dodajući da zelena tranzicija mora biti

"pravedna tranzicija" koja uključuje uzeti u obzir i ekonomske i socijalne rezultate.

Ekspert: Cena EU dozvole za emisije CO2 još će osetno da padne

LONDON - Veteran investitor hedž fondova vidi pad cena dozvola za ugljenik u Evropskoj uniji na horizontu kako zalihe energije rastu, a potražnja ostaje prigušena.

Poplava obnovljivih izvora energije, u kombinaciji s padom cena gasa i oporavkom u nuklearnim i hidroelektranama održaće pritisak na ugljenik, rekao je Per Lekander, glavni izvršni direktor londonske Clean Energy Transition LLP. Cene su već pale za

30% ove godine jer ta kombinacija suzbija zagađenje koje je osnova za potražnju za kupovinom emisijskih dozvola u Evropi.

Cena dozvole za emisije CO2 ispod 55 evra

BRISSEL – Cena EU dozvole za emisije CO2 (EUA) pala je ispod 55 eura po toni po prvi put u više od dve godine. Objavio je 19. februara **Euractiv**.

Briselski portal navodi da je to kombinovano sa blagim vremenom i rastućom proizvodnjom obnovljive energije kako bi se smanjila potražnja za dozvolama za zagađenje.

Referentne cene fjučersa EUA pale su za 44% u posljednjih 12 meseci, dodaje **Euractiv**.

S obzirom na tu dinamiku, uz povećanu ponudu dozvola na aukcijama, Lekander je rekao da bi dozvola za emisiju 1.000 kg CO2 trebalo da vredi samo 35 eura (37,72 dolara), što je manje od dve trećine trenutnog referentnog fjučers ugovora. „Ide mnogo niže“, rekao je Lekander u telefonskom intervjuu za **Bloomberg**. „Osnovna potražnja za ugljenikom u bliskoj budućnosti će biti izuzetno slaba.”

EU odlaže pravila korporativne transparentnosti za rudarske, naftne i gasne kompanije

BRISSEL - Evropski parlament i Savet država članica EU složili su se 7. februara da odobre dvogodišnje odlaganje za standarde specifične za sektore prema Direktivi o korporativnom izveštavanju o održivosti (CSRD), nudeći pauzu ciljanim kompanijama iz rudarstva i fosilnih goriva prema dolazećim pravilima transparentnosti.

Dogovor će kompanijama dati više vremena da se pripreme za sektorska pravila izveštavanja, navodi Savet u saopštenju.

Ona će biti usvojena u junu 2026., dve godine kasnije nego što je prvobitno planirano, dodaje se. CSRD direktiva EU, koja je na snazi od januara prošle godine, zahteva od kompanija koje kotiraju na berzi da otkriju informacije o društvenim i ekološkim rizicima povezanim s njihovim aktivnostima.

EU će postaviti prvi evropski mali nuklearni reaktor 'do 2030.'

BRISSEL - Mali modularni reaktori (SMR) će se delom oslanjati na ispunjavanje klimatskih ciljeva EU za 2040., s tim da će uskoro biti pokrenut industrijski savez i prvi reaktori raspoređeni "do 2030.", objavila je Evropska komisija 6. februara.

Evropska izvršna vlast „prepoznaje potencijalni doprinos malih modularnih reaktora postizanju energetske i klimatske ciljeva Evropskog zelenog dogovora“, navodi se u saopštenju izvršne vlasti EU. “Odlučili smo da uspostavimo industrijsku alijansu za male modularne reaktore kako bismo olakšali postavljanje prvih reaktora do 2030. u zemljama koje to odluče”, rekla je Kadri Simson, komesarka EU za energetiku.

SMR-ovi izgrađeni na evropskom tlu će poštovati “najviše standarde” za sigurnost i održivost, naglasala je ona.

Mali modularni reaktori (SMR) opremljeni su postojećim, ali minijaturizovanim tehnologijama inspirisanim podmornicama ili nosačima aviona na nuklearni pogon. Njihova maksimalna snaga je oko 300 megavata (MW), u poređenju sa 700 do 1.600 MW za veći „standardni“ reaktor.

Zbog svoje veličine, snage i nižih zahteva za resursima od „standardnih“ reaktora, SMR bi mogli osigurati stabilnost električne mreže u zemljama s visokim udelom povremenih obnovljivih izvora energije. U tu svrhu, oni su idealno prikladni za zamenu elektrana na ugalj, piše **Euractiv**.

Ofgem odobrio novu uslugu Balansiranja Rezerve

LONDON - Britanski energetska regulator Ofgem je dao zeleno svetlo novoj usluzi Balansiranja Rezerve (BR), koja bi trebalo da startuje sledećeg meseca i, kako se očekuje, značajno smanji troškove energije za potrošače, prenosi portal **Energy Live News**.

„Služba će utvrđivati nabavku energetskih rezervi za dan unapred, zamenjujući postojeći sistem, čime će se povećati sigurnost sistema i smanjiti operativni troškovi.

Prelazak na ovaj novi pristup uključivaće korišćenje proizvoda pod nazivom 'Regulisanje Rezerve' za rešavanje energetskih neravnoteža u sistemu napajanja Velike Britanije.

Nabavljanjem regulacione rezerve na čvrstoj osnovi za dan unapred, BR usluga ima za cilj da garantuje rezervni kapacitet za Kontrolnu sobu, čime se ublažavaju troškovi balansiranja i poboljšava sigurnost sistema.

Dnevne aukcije će se sprovoditi, s minimalnom veličinom ugovora od 1MW.

Analiza troškova i koristi predviđa značajne uštede za potrošače, sa do 821 milion funti koja se očekuje u scenariju visokog slučaja.

Energetski sektor je najkoncentrisanija industrija u EU, kaže Eurostat

BRISEL - Prema **Eurostatu**, statističkoj kancelariji EU, energetska sektor je najkoncentrisanija industrija u EU. Novoobjavljeni podaci bacaju svetlo na koncentraciju ekonomske aktivnosti, upućujući na dominaciju velikih korporacija u ključnim sektorima, i otkrivaju značajnu kontrolu velikih korporacija u industriji električne energije, gasa i rudarstva.

Podaci koji pokrivaju period od 2018. do 2021. pokazuju da je jedno od pet radnih mesta u energetskom sektoru povezano s jednom od četiri najveće energetske multinacionalne kompanije koje posluju u EU.

Sektor snabdevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizacijom bio je najviše rangiran, sa 22,1% zaposlenih koncentrisanih u četiri najveće grupe preduzeća. Sektor vađenja ruda našao se na drugom mestu, sa 13,7% zaposlenih koji su povezani sa četiri najveće kompanije koje posluju u EU.

Prema skupu podataka, Nemačka se pojavljuje kao ključni igrač; zemlja je ostvarila najveću vrednost među svim državama članicama EU u analiziranim sektorima, što je značajno doprinelo rastu u svim

industrijama. Nemačka je dom nekih od najvećih energetske kompanija u Evropi, uključujući RWE i Uniper, kao i onih koje su najviše usklađene s neto-nula klimatskim ciljem, kao što je E.ON.

Evropski lider u energetske tranziciji udvostručuje kapacitete gasne elektrana

BERLIN - Nemačka gradi 10 GW novih proizvodnih kapaciteta prirodnog gasa. Na to se troši 16 milijardi evra, prenosi portal *Oilprice.com*.

Vest se pojavila ranije prošle nedelje i označava ključni trenutak u naporima EU u tranziciji: priznanje da ne ide sve po planu. A Nemačka je upravo prošlog meseca zabeležila najveću stopu proizvodnje električne energije na gas u dve godine.

Pre dve godine, nakon što su ruske trupe ušle u istočnu Ukrajinu, Nemačka je brzo obećala da će odustati od ruskog gasa.

Naravno, ono što je zapečatilo dogovor bila je sabotaza Severnog toka u septembru 2022. godine, kojom je u potpunosti prekinut dotok 55 milijardi kubnih metara gasa u Nemačku svake godine.

Kršenje REMIT-a : Francuski energetske regulator kaznio Engie 500.000 €

PARIZ - Francuski energetske regulator CRE izrekao je kaznu od 500.000 evra nacionalnom energetske gigantu Engie zbog insajderske trgovine na francuskom veleprodajnom tržištu električne energije i zbog toga što nije javno otkrio povlašćene informacije na efikasan i blagovremen način, preneo je 15. februara portal *Mondo Visione*.

REMIT Uredba EU zabranjuje insajdersku trgovinu na evropskim veleprodajnim energetske tržištima i uspostavlja pravila za obavezu objavljivanja insajderske informacije.

Između 1. januara 2019. i 31. decembra 2020., Engie je u nekoliko navrata prekršio članove 3 i 4 Uredbe REMIT:

- Obavljanje trgovačkih operacija na osnovu insajderske informacije (234 puta);
- Otkrivanje insajderske informacije izvan uobičajenog delokruga obavljanja njihovih dužnosti (1 put).
- U 22 slučaja propušta da javno obelodani insajderske informacije u vezi sa nedostupnošću postrojenja za proizvodnju električne energije.

Rumunski regulator ANRE kaznio je 4 kompanije sa ukupno 107,9 miliona eura zbog manipulacije tržištem

LJUBLJANA - Rumunski energetske regulator (ANRE) kaznio je 4 kompanije sa ukupno 107,9 miliona evra zbog manipulacije tržištem električne energije na rumunskom centraliziranom veleprodajnom tržištu električne energije., objavila je 9. februara Agencija EU za saradnju sa energetske regulatorima - ACER.

REMIT Uredba (EU) zabranjuje tržišnu manipulaciju i insajdersku trgovinu na evropskim veleprodajnim energetskim tržištima.

Utvrdivši kršenje člana 5 Uredbe REMIT, ANRE je kaznio:

Tinmar Energy S.A. iznos od 73,12 miliona evra;

Nova Power&Gas S.R.L. sa 20,11 miliona evra;

EFT Furnizare S.R.L. sa 10,14 miliona evra; i

Freepoint Commodities Europe LLP sa 4,6 miliona EUR).

Prema odlukama, četiri učesnika na tržištu slala su lažne i obmanjujuće signale o potražnji, ponudi i ceni na OPCOM centraliziranom tržištu uz dvostruko kontinuirano pregovaranje za bilateralne ugovore o električnoj energiji (CM-OTC) izvodeći nekoliko od A do B do A 'trgovine pranja koje se odnose na isti proizvod električne energije, za istu količinu, po različitim nivoima cena, između januara i februara 2021., navodi ACER.

Trgovine pranja mogu slati lažne i obmanjujuće signale i mogu ozbiljno ugroziti integritet i transparentnost energetskih tržišta jer predstavljaju narudžbe i transakcije koje nisu reprezentativne za stvarnu tržišnu situaciju (likvidnost, cena, volatilnost cena).

Rumunija će zadržati gornju granicu cena energije još jednu godinu

BUKUREŠT - Rumunska granica cena energije ostaće nepromenjena do marta 2025. godine, najavio je 15. februara rumunski ministar energetike Sebastian Burduja.

Nakon tog datuma može doći do prilagođavanja šeme cena u zavisnosti od dinamike tržišta, dodao je on, napominjući da je cilj bolje usmeriti podršku prema ugroženim Rumunima, prenosi *Agerpres*.

Što se tiče električne energije, preko pet miliona domaćinstava koristi mesečni račun od 35 leja (7 evra), što je "apsolutno razuman račun", rekao je ministar.

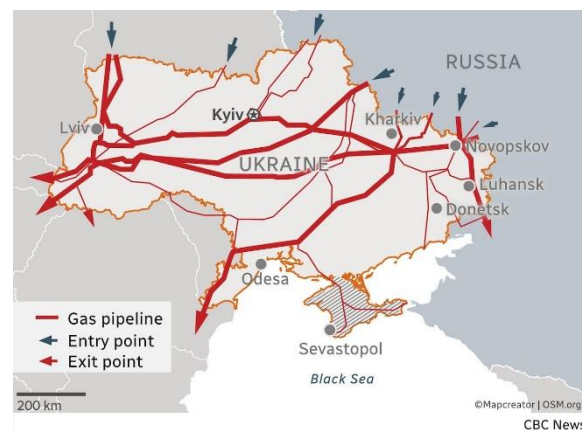
EU ne vidi potrebu da produži dogovor o tranzitu ruskog gasa preko Ukrajine

BRISEL – Evropska unija ne vidi potrebu da produži sporazum o transportu ruskog gasa u Evropu preko Ukrajine, uoči planiranog isteka ugovora za kraj godine, rekla je 15. februara šefica energetske politike Unije, prenosi *Rojters*.

Komesarka za energetiku Kadri Simson rekla je da analiza EU pokazuje da bi zemlje koje opslužuje tranzitna ruta gasa - uključujući Austriju, Italiju i Slovačku - mogle da obezbede alternativne izvore snabdevanja.

„Nemamo interesa da produžavamo trilateralni sporazum o tranzitu gasa sa Rusijom, koji ističe do kraja ove godine“, rekao je Simson na sastanku odbora Evropskog parlamenta.

"Na osnovu naše preliminarne analize, postoje alternativna rešenja za snabdevanje ovih zemalja koje još uvek dobijaju deo gasa ukrajinskom rutom", rekla je ona.

Evropa prima oko 12 milijardi kubnih metara gasa godišnje preko Ukrajine, prema S&P Global Commodity Insights. Rusija je isporučivala Evropi

155 milijardi kubika gasa godišnje pre rata u Ukrajini.

Prema petogodišnjem sporazumu o tranzitu gasa između Moskve i Kijeva, Rusija izvozi gas u Evropu preko Ukrajine i plaća Ukrajini korišćenje njene mreže gasovoda.

Ukrajina je rekla da neće ulaziti u pregovore s Rusijom o produženju sporazuma. Portparol Kremlja Dmitrij Peskov rekao je prošlog meseca da će Rusija pronaći alternativne puteve za izvoz svog gasa ako dogovor s Ukrajinom ne bude produžen.

Italija čeka odobrenje EU za tarifu od 5,2 mlrd dolara za pokrivanje troškova skladištenja gasa

RIM - Italijanska uprava za energetiku čeka pojašnjenje od Evropske unije o tome da li je planirana tarifa za pokrivanje troškova punjenja skladišta gasa, potencijalno u visini 4,8 milijardi evra, u skladu s pravilima jedinstvenog tržišta, rekla su za **Rojters** dva izvora.

Tarifa je slična onoj koju je Nemačka uvela 2022. godine, ali je sada razmatra energetski regulator EU ACER kako bi utvrdio da li krši pravila EU o konkurenciji.

Nalazi ACER-a biće predstavljeni Evropskoj komisiji u narednim nedeljama i mogli bi uticati na planove Italije.

Italijanski energetski regulator ARERA najavio je u decembru takozvanu "naknadu neutralnosti" za gas koji prolazi kroz tačke interkonekcije domaćih i međunarodnih mreža, a cilj je bio da bude na snazi od aprila.

Portparol izvršne vlasti EU je rekao da "tarife moraju biti u skladu sa zakonodavnim okvirom EU".

DOSIJE: Pitanja i odgovori: Evropska komisija poziva na smanjenje emisija u EU za 90% do 2040

BRISEL: EU bi trebalo da smanji svoje emisije na 90% ispod nivoa iz 1990. do 2040. godine, prema novoj mapi puta koju je objavila Evropska komisija.

Ovo će zahtevati prošireni energetska sistem bez emisija u roku od 16 godina i smanjenje upotrebe fosilnih goriva za energiju za 80%, navodi se u novim smernicama.

Cilj je dizajniran da premosti jaz između postojećih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva bloka za smanjenje emisija.

To otvara dugotrajan proces u kojem će se političari i institucije EU boriti oko detalja predloga pre nego što bude zacementiran u zakonu.

Blok će uskoro ući u veliki period tranzicije jer bi u junu trebalo da bude izabran novi Evropski parlament, a zatim nova komisija, izvršna ruka EU. Rezultat toga mogao bi biti porast protivljenja klimatskoj politici dok politika EU zamahne udesno. Preporuke dolaze u trenutku kada su farmeri izašli na ulice širom Evrope kako bi izrazili svoj bes zbog ekoloških politika i drugih pitanja.

U međuvremenu, poslovne lidere brine dali će industrije EU zadržati svoju konkurentnost u odnosu na Kinu i SAD dok se dekarboniziraju.

U ovim pitanjima i odgovorima, Carbon Brief opisuje kako je Komisija pokušala da se pozabavi ovim problemima, istovremeno postavljajući ambicioznu strategiju koja je u skladu sa domaćim i međunarodnim klimatskim obavezama EU.

- Šta je komisija predložila?
- Šta to znači za sledeće obećanje EU u Parizu?
- Šta to znači za energetiku, privredu i industriju?
- Ko podržava ili se suprotstavlja meti?
- Odakle je došao cilj?
- Šta kaže strategija upravljanja industrijskim ugljenikom?
- Šta sledi?

Šta je komisija predložila?

Evropska komisija preporučuje da EU do 2040. godine smanji svoje "neto" emisije na 90% ispod nivoa iz 1990. godine.

Da bi se ispunio cilj, emisije bi morale pasti na „manje od“ 850 miliona tona ekvivalenta ugljičnog dioksida (CO₂e), dok bi „do“ 400MtCO₂e bilo uklonjeno iz atmosfere korišćenjem tehnologije hvatanja i skladištenja ugljika (CCS) i „kopna na bazi“ rešenja kao što je sadnja drveća.

Uzeto zajedno, ovo bi smanjilo neto emisije na 450Mt CO₂e u 2040. godini, što bi bilo 90% ispod nivoa iz 1990. godine i 86% ispod brojke iz 2022. godine.

Predlog je obavezan prema evropskom zakonu o klimi. To je privremeni cilj na putu ka širem cilju EU o postizanju ekonomije nulte emisije do 2050. godine.

Sledi postojeći cilj EU-a o smanjenju emisija za „najmanje 55%“ do 2030. Kako sada stoji, EU nije na putu da postigne ovaj cilj.

Trenutne projekcije sugerišu da će, čak i ako se sprovedu sve planirane klimatske politike, emisije u bloku pasti za 48 posto do 2030. godine, umesto za 55 posto. Zemlje članice treba da dostave ažurirane planove u junu koji bi mogli zatvoriti ovaj nedostatak.

Kao što grafikon u nastavku pokazuje, dodavanje novog cilja smanjenja od 90% za 2040. zahtevalo bi još strožije klimatske politike, kako bi se pokrenuo strmiji pad emisija. Trenutno se predviđa da će emisije pasti za 60% do 2040. i 64% do 2050. godine. U svojoj oceni, komisija detaljno opisuje kakvi bi „uslovi za omogućavanje politike“ bili „neophodni“ da bi se zatvorio jaz do cilja od 90 posto, ako bude formalno usvojen.

Elektroenergetski sektor bi trebalo da se približi "potpunoj dekarbonizaciji u drugoj polovini 2030-ih" i da je postigne do 2040. godine, prema Komisiji. Obnovljivi izvori "dopunjeni nuklearnom energijom" trebalo bi da proizvedu više od 90 posto električne energije u EU do ovog datuma, dodaje se.

Uz elektrifikaciju s niskim udelom ugljenika koja pokreće dekarbonizaciju cele ekonomije, udeo električne energije u finalnoj potrošnji energije u EU bi se udvostručio sa 25% na 50%, navodi se.

Komisija kaže da će biti potrebna "sva energetska rešenja s nultom i niskom udelom ugljenika" - uključujući CCS (hvatanje i skladištenje CO₂) i nuklearnu - dok će "solarna energija i vetar činiti veliku većinu rešenja za obnovljivu energiju".

(Raniji procureli nacrt stavio je još veći naglasak na obnovljive izvore energije, navodeći da će „obnovljivi izvori energije poput sunca i vjetra činiti veliku većinu rešenja“.)

Procena uticaja Komisije sugeriše da će se vrlo mala količina smanjenih fosilnih goriva nastaviti koristiti u energetske sektoru 2040. godine, s CCS

elektranama na gas koji će činiti 3% proizvodnje električne energije – što je manje od 36% udela energije na fosilna goriva u 2021.

Ovo uključivanje CCS-a u energetske sektor izazvalo je kritike nekih grupa.

Prema komisiji, uvođenje niskougljične električne energije pratilo bi 80% smanjenje potrošnje fosilnih goriva za energiju, uključujući postupno ukidanje uglja i efektivno ukidanje nesputanog gasa do 2040.

U međuvremenu, upotreba gasa i nafte za toplotnu, transportnu i industrijsku upotrebu „trebalo bi vremenom da se smanji na način koji garantuje sigurnost snabdevanja EU“.

Komisija kaže da će implementacija postojećih mera „omogućiti smanjenje emisija za blizu 80% u 2040. u odnosu na 2015.“ u sektoru transporta.

Ključni fokus preporuka je „dogovor o dekarbonizaciji industrije“. Komisija poziva na "čvršću i obnovljenu evropsku agendu za održivu industriju i konkurentnost" koja se temelji na industrijskom planu Green Deal, objavljenom prošle godine.

Istaknute reference na smanjenje emisija iz poljoprivrede – uključene u procurele nacрте predloga – uklonjene su iz konačnih preporuka komisije.

Raniji nacrt navodi da će stoka i upotreba đubriva biti „osnovna područja“ za smanjenje emisija do 2040. godine, dodajući da bi „trebalo" smanjiti emisije metana i azot oksida za „najmanje“ 30% do 2040. godine. Konačna verzija uključuje nejasnu referencu na „poljoprivredne aktivnosti koje igraju važnu ulogu“ u postizanju cilja do 2040. godine.

Ova promena je navodno bila odgovor na nedavne proteste evropskih farmara koji su ciljali na ekološku politiku EU u dugoj listi primedbi.

Odluka je naišla na kritiku nevladinih organizacija, a Evropski biro za životnu sredinu ju je nazvao "kratkovidom" u svetlu sporog napretka sektora u smanjenju emisija.

Ostale preporuke su uključivale dodatnih 1,5% BDP-a koje se godišnje ulaže u niskougljeničnu tranziciju, u poređenju sa 2011-2020. Komisija naglašava potrebu da se subvencije pomaknu sa fosilnih goriva i da se oslone na privatni sektor da „mobiлиše“ finansiranje.

Sveobuhvatna preporuka komisije zasnovana je na proceni tri opcije za cilj do 2040. godine – smanjenje emisija "do" 80%, smanjenje od 85-90% i smanjenje od 90-95%.

Komisija kaže da bi samo ciljanje na cilj od 90-95% bilo u skladu sa službenim naučnim savetima, signaliziralo bi "jasan put tranzicije od fosilnih goriva kako je to tražio COP28" i izbeglo "[ugrožavanje] obaveza EU prema Pariskom Sporazumu“.

Međutim, komisija preporučuje samo donju granicu ovog cilja od 90-95%. Za razliku od cilja za 2030., ne kaže se da bi EU trebalo da teži „najmanje“ smanjenju emisija za 90 posto.

Iako sva tri cilja zahtevaju „sličan nivo ulaganja“, komisija kaže da se opcija od 90-95% više oslanja na „nove tehnologije s niskim udelom ugljenika“, kao što je CCS. Takođe zahteva više sirovina i donosi više investicija u 2030-te, navodi se u dokumentu.

Predlozi komisije biće predmet odobrenja i pregovora sa državama članicama EU i Evropskim parlamentom.

Šta to znači za sledeće obećanje EU Pariskom sporazumu?

Cilj za 2040. takođe će biti smernica sledećeg međunarodnog obećanja EU o klimi prema Pariskom sporazumu, poznatom kao nacionalno utvrđen doprinos (eng. skrać.NDC).

Strane u međunarodnom klimatskom režimu su obavezne da svakih pet godina iznose ambicioznije ciljeve. Rok za sledeću rundu NDC-a je uoči samita COP30 krajem 2025.

Ovaj proces bi trebalo da zatvori jaz između postojećih obećanja o smanjenju emisija i ambicije potrebne za postizanje temperaturnog cilja Pariskog sporazuma.

Trenutni NDC obavezuje EU da smanji neto emisije na "najmanje" 55% ispod nivoa iz 1990. do 2030. To je u skladu s ciljem smanjenja emisija za najmanje 55% evropskog zakona o klimi.

U sledećem krugu NDC-a, od strana se očekuje da podnesu ciljeve za smanjenje emisija za 2035. godinu.

Međutim, predlozi Evropske komisije ne preporučuju konkretan cilj do 2035. godine. Umesto toga, Komisija kaže da će nova "cifra stakleničkih gasova za EU 2035. godine" biti "izvedena kada se postigne dogovor o cilju za 2040. godinu".

U praksi, kažu stručnjaci za Carbon Brief, to znači povlačenje prave linije od cilja za 2030. do cilja za 2040. i korišćenje srednje vrednosti kao NDC cilja za 2035. (Ovo bi iznosilo otprilike 73% smanjenja emisija do 2035., u poređenju sa nivoom iz 1990.)

Umesto da slede linearni put emisija od 2030. do 2040. godine, naučni savetnici EU sugerisali su da bi blok mogao unaprediti svoje klimatske ambicije. To bi značilo brže smanjenje emisija u kratkom roku, kako bi se postigla pravednija međunarodna tranzicija.

Drugo pitanje je vremenski okvir za nove klimatske ciljeve EU.

Tekst globalnog pregleda stanja koji je dogovoren na COP28 poziva sve strane da podnesu svoje nove NDC „barem devet do 12 meseci unapred“ za COP30. To bi značilo oko prvog tromesečja 2025.,

nekoliko meseci pre nego što će novi cilj za 2040. verovatno biti ozakonjen.

Šta to znači za energetiku, privredu i industriju?

Smanjenje emisija u skladu sa predloženim ciljem do 2040. godine podrazumijeva ulaganja od 1,5 biliona evra godišnje u sektore energetike i transporta, navodi komisija.

Kaže se da bi to imalo minimalan uticaj na BDP EU do sredine stoleća, uprkos tome što implicira "transformacije u obrascima proizvodnje i potrošnje" u celoj ekonomiji. U preporukama se navodi:

“Rast ekonomije na bazi fosilnih goriva i rasipanja resursa nije održiv. EU je pokazala da klimatske akcije i održivi ekonomski rast idu ruku pod ruku odvajanjem rasta od emisija stakleničkih gasova.”

Pored toga, navodi se da bi ulaganjem za postizanje cilja za 2040. izbeglo 2,4 biliona evra ekonomskih gubitaka povezanih s klimom tokom 2031-2050 i smanjilo neto troškove za uvoz fosilnih goriva za 2,8 biliona evra u istom periodu.

Ulaganje u energetske sistem bi trebalo da bude blizu 660 milijardi evra (ili 3,2% BDP-a) godišnje u periodu 2031-2050, dok bi godišnja potrošnja na transport trebalo da bude oko 4,3% BDP-a države.

Ova investicija bi omogućila da emisije energije dostignu skoro nulu do 2040. godine i da se emisije iz transporta smanje za 69-78% u odnosu na 2015. godinu.

U međuvremenu, predlozi bi doveli do smanjenja poljoprivredne emisije za 30%, stambenih i uslužnih emisija za 77-85% i emisija iz industrije za 56-84%.

Povećanje uklanjanja ugljenika iz kopnenih i industrijskih izvora dodatno bi smanjilo neto emisije i omogućilo postizanje neto nulte emisije 2050.

godine, uprkos tekućim zaostalim emisijama u nekim sektorima – posebno u poljoprivredi.

Što se tiče energetskega sektora, Evropska komisija pozvala je zemlje članice da povećaju nivo ambicija u svojim ažuriranjima nacionalnih energetskih i klimatskih planova, koje bi trebalo da bude u junu 2024.

Komisija sa svoje strane kaže da će voditi politiku kako bi osigurala brzu primenu obnovljive energije, kao i rešenja sa nultim i niskim udelom ugljenika, te za dalji razvoj energetske efikasnosti.

Veći udeli obnovljivih izvora zahtevaće "značajna" ulaganja u proširenje elektroenergetskih mreža EU, kao i u nadogradnju na pametnije i fleksibilnije mreže, napominje Komisija.

Nedavni akcioni plan EU za mrežu je „prvi korak“ u tom pravcu, dodaje se, iskustvo iz kojeg će nastati „sveobuhvatan master plan za ubrzanje razvoja evropske integrisane energetske infrastrukture“.

Do 2040. godine uglj bi trebalo da bude povučen u energetskega sektoru, a očekuje se da će nafta u transportu predstavljati oko 60% preostale energetske upotrebe fosilnih goriva. Ostatak bi bio gas koji se koristi u industriji, zgradarstvu i elektroenergetskom sektoru.

Finalna potrošnja energije iz uglja pada gotovo na ništa u sva tri scenarija koja je zacrtala Evropska komisija, kao i u njenom scenariju LIFE koji se bavi društvenim promjenama ka održivijem načinu života.

Sveukupno, potrošnja fosilnih goriva pada za 80% u 2040. prema scenariju S3, pri čemu nafta i gas i dalje igraju manju ulogu u energetskega miksu. Do 2050. godine, ovo se dalje smanjuje, a samo nafta čini deo miksa.

Električna energija raste kako bi dominirala u energetskega miksu, uz direktnu upotrebu energije

iz obnovljivih izvora, daljinskog grejanja, vodonika i „sintetičkih goriva“, čineći ostatak ukupnog.

Struktura tržišta gasa morala bi se značajno promeniti, prema komisiji, kako bi odražavala sve veću ulogu niskougljeničnih i obnovljivih tečnih goriva i gasova.

Osim toga, gasna infrastruktura bi se morala prilagoditi decentraliziranoj proizvodnji, jer je deo prenamenjen za „e-goriva“, napredna biogoriva i vodonik

Konačno, prelazak sa fosilnih goriva dovešće do pada cena električne energije, ali će biti potrebna ulaganja kako bi se izbegle prepreke u nekim oblastima koje bi imale negativne efekte na širu dekarbonizaciju kako se ekonomija elektrifikuje, nastavlja se u izveštaju. Kritično je osigurati da su finansijski alati dostupni za podršku ovim investicijama, napominje komisija.

Komisija naglašava potrebu za "pravednom tranzicijom koja nikoga ne ostavlja za sobom". U njemu se pominje potreba za merama za podršku onima koji "zavise od aktivnosti koje su ugljenično intenzivnije" i kaže se da bi se politike mogle koristiti kako bi se osiguralo da domaćinstva sa nižim i srednjim prihodima budu u međuvremenu zaštićena od naglog povećanja cena energije. Kako bi se osiguralo da Green Deal "deluje za ljude", preporuke komisije uključuju ulaganje u prekvalifikaciju i usavršavanje radne snage, podršku tranziciji tržišta rada i ciljane mere podrške prihodima.

Uticao neto-nula tranzicije na zaposlenost će se razlikovati od sektora i regiona, kaže se, a oni koji zavise od fosilnih goriva prolaze kroz „fundamentalnu transformaciju“.

Koheziona politika EU – instrument osmišljen da podrži „ekonomsku diverzifikaciju i ponovnu

konverziju pogođenih teritorija i zajednica – igraće ključnu ulogu u podršci regijama koje su najviše pogođene tranzicijom, napominje se.

Energetski intenzivnu industriju takođe treba podržati, kaže Komisija, omogućavajući joj da premosti period tranzicije kada se suočava s "dvostrukim izazovom ulaganja u dostupne čiste metode proizvodnje i suočavanja s visokim cenama energije".

Zabrinutost zbog „deindustrijalizacije“ Evrope je bila izražena u periodu uoči predloženog klimatskog cilja do 2040. godine.

U januaru je Euractiv citirao Evropsku asocijaciju čelika Eurofer, koja je izjavila da je cilj od 90% „moguć samo ako postoji sigurnost pristupa konkurentnoj čistoj energiji u neviđenim količinama, uz izjednačavanje uslova sa drugim regionima sveta koji to ne čine dele istu klimatsku ambiciju”.

Preporuke Komisije naglašavaju da bi "čvršća i obnovljena evropska agenda za industriju održivosti i konkurentnost" omogućila uspešnu tranziciju u narednoj deceniji.

Kaže da će ciljati na povoljno regulatorno i finansijsko okruženje za privlačenje investicija i proizvodnje u Evropu. Zakon o kritičnim sirovinama i Uredba o ekodizajnu održivih proizvoda biće ključni instrumenti za postizanje "otvorene strateške autonomije", dodaje se.

Osim toga, Komisija kaže da je Zakon o neto nultnoj industriji – sporazum o kojem su se takođe dogovorili Savet i Evropski parlament 6. februara – „konkretan korak“, koji pokriva brže izdavanje dozvola, fokusirana ulaganja u istraživanje i razvoj i promene u javnim nabavkama.

Očekuje se da će javna ulaganja kroz Instrument za oporavak i otpornost i InvestEU mobilizirati „dobro ciljanu“ podršku industriji, nastavlja se.

Preporuke prepoznaju globalnu konkurenciju s kojom se EU suočava, naglašavajući dominaciju Kine u lancu nabavke i uticaj Zakona o smanjenju inflacije u SAD-u. Evropa mora ostati "suverena i otporna ekonomija" tokom tranzicije na nulu, napominje se. Jedan od ključnih sektora je poljoprivreda. Komisija ističe svoju odluku da uspostavi strateški dijalog o budućnosti poljoprivrednog sektora kako bi „zajednički oblikovali tranziciju“.

Dizajniran je da se bavi pitanjima kao što su održivi izvori za život, smanjenje opterećenja i osiguranje konkurentne i održive proizvodnje hrane.

Ko podržava ili se suprotstavlja meti?

Uoči novog cilja Evropske komisije o emisijama, brojne zemlje izrazile su podršku "ambicioznoj globalnoj klimatskoj akciji" u zajedničkom pismu koalicije zemalja.

Iako ne navodi procentualno smanjenje, pismo se može protumačiti kao podrška cilju od 90 posto, navodi Politico.

Pismo su potpisale Austrija, Bugarska, Nemačka, Danska, Španija, Finska, Francuska, Irska, Luksemburg, Holandija i Portugal.

Nedavno izabrana poljska vlada takođe je nagovestila podršku cilju od 90 posto. Međutim, poljsko ministarstvo klime i životne sredine i vlada Flandrije izrazili su stav da bi postavljanje cilja do 2040. trebalo odložiti, navodi se u dokumentu.

Naveli su da je još uvek previše neizvesno da se predvidi uticaj klimatskog cilja za celu EU za 2040. godinu, te da bi implementacija mera za postizanje cilja do 2030. trebala ostati prioritet.

Na sastanku šefova kabineta komesara EU 5. februara, samo se kabinet mađarskog komesara Olivera Varhelija usprotivio cilju, navodi Politico.

Odakle je došao cilj?

Predloženi novi klimatski cilj do 2040. temelji se na ocenama naučnih savetnika komisije.

Prema evropskom zakonu o klimi iz 2021. godine, osnovana je grupa naučnih savetnika poznata kao Evropski naučni savetodavni odbor za klimatske promene (ESABCC).

U junu 2023., ESABCC je objavio svoj naučni savet za postavljanje klimatskog cilja do 2040., zajedno sa „budžetom“ stakleničkih gasova za 2030-2050. (Budžet je procena koliko blok može emitovati u periodu od 20 godina, a da je i dalje u skladu sa globalnom ambicijom da se zadrži zagrevanje na 1,5C).

U njemu se navodi da bi EU trebalo da ima za cilj da smanji svoje emisije za neto 90-95% do 2040. godine, u poređenju sa nivoima iz 1990. godine. Ovaj nivo smanjenja emisija zadržao bi blok u okviru predloženog budžeta od 11-14 milijardi tona CO₂e od 2030. do 2050. godine, kako je navedeno u naučnom savetu.

ESABCC je napomenuo da postoje različiti putevi kojima EU može krenuti da postigne svoje ciljeve emisije. Međutim, ovi putevi imaju „zajedničke karakteristike“, uključujući:

Postepeno ukidanje energije iz uglja do 2030.

Postepeno ukidanje „nesputanog“ gasa do 2040.

„Razmeštanje velikih razmera“ energije vetra, sunca i hidroenergije.

„Značajno smanjenje“ uvoza fosilnih goriva.

„Značajno smanjenje“ potrošnje finalne energije do 2040. godine, posebno uzrokovano prelaskom na električna vozila.

„Brzo povećanje“ tehnika uklanjanja ugljenika.

Pored procene kako EU može doći do neto-nule, ESABCC je takođe ispitao kako EU može dati pravičan doprinos globalnim naporima za smanjenje

emisija, uzimajući u obzir različite „principe pravičnosti“. Njegov savet kaže:

„Prema nekim od ovih principa, EU je već iscrpila svoj fer deo globalnog budžeta za emisije.“

Budući da „nijedan od procenjenih puteva ka klimatskoj neutralnosti nije u potpunosti usklađen s procenama poštenog udela“, ESABCC je preporučio poduzimanje „dodatnih mera“.

Ove mere uključuju postizanje gornjeg raspona cilja smanjenja emisija od 90-95% do 2040. godine, kao i pomoć zemljama koje nisu članice EU da smanje svoje emisije.

ESABCC je dodao da bi EU mogla dodatno "povećati pravednost" povećanjem ambicije svog obećanja "spremnosti za 55%", što je cilj smanjenja emisija za najmanje 55% do 2030. godine. ESABCC je rekao da bi EU mogla imati za cilj smanjenje emisija "do 70% ili više do 2030.

Šta kaže strategija upravljanja industrijskim ugljenikom?

Osim što je postavila planove za smanjenje emisija za 90% u odnosu na nivoe iz 1990. godine do 2040. godine, Evropska komisija je takođe objavila prvi plan ove vrste kako uklanjanje CO₂ iz atmosfere može pomoći bloku da postigne svoje klimatske ciljeve.

Saopštenje Komisije na 27 stranica o upravljanju industrijskim ugljenikom opisuje tehnike uklanjanja CO₂ iz atmosfere kao „bitnu dopunu“ naporima za smanjenje emisija stakleničkih gasova u narednim decenijama.

Takve tehnike će biti potrebne za obračun sektora u kojima je „emisije posebno teško ili skupo smanjiti“, kaže komisija. To uključuje određene industrijske procese koji igraju veliku ulogu u ekonomiji EU, kao što je proizvodnja cementa.

Svetski autoritet, Međuvladin panel za klimatske promene (IPCC), naveo je u svojoj najnovijoj proceni rešenja da je korišćenje uklanjanja CO₂ u sektorima koje je teško smanjiti sada "neizbežno", ako svet želi da ispuni svoj klimatski cilj.

Međutim, neuspeh tehnologija uklanjanja CO₂ da značajno doprinesu klimatskim akcijama do danas i široko rasprostranjeno reklamiranje takvih tehnika od strane kompanija za proizvodnju fosilnih goriva ostavlja mnoge nevladine organizacije opreznim.

U Zakonu o neto nultoj industriji objavljenom 2023. godine, komisija je predložila da EU razvije sredstva za uklanjanje najmanje 50 Mt CO₂ godišnje do 2030. godine.

U novoj komunikaciji kaže se da bi EU trebala uhvatiti 280MtCO₂ godišnje do 2040. i 450MtCO₂ do 2050.

Šta sledi?

EU ima složen politički raspored ove godine, koji će verovatno imati značajan uticaj na to koliko glatko može biti usvojen cilj za 2040. godinu.

Evropska komisija je sada objavila početno "saopštenje" sa preporukama za novi cilj. Ovo pokreće proces pregovora na visokom nivou među evropskim liderima kako bi se donela konačna odluka o tome kakav će oblik imati cilj do 2040. godine.

Nakon toga sledi period rasprave između država članica i Evropskog parlamenta, što bi moglo rezultirati usvajanjem cilja do kraja 2025. godine.

Ministri za klimu zemalja članica EU u početku će imati zadatak da razmotre cilj i širi paket klimatskih mera, počevši od sledećeg sastanka Saveta EU za životnu sredinu 25. marta, a iza toga 17. juna.

Ove rasprave će obuhvatiti ne samo glavni cilj do 2040. godine, već i visoko političke detalje kao što su sektorski ciljevi i način finansiranja tranzicije.

Savet, koje predstavlja vlade država članica, mora podržati novi cilj da bi mogao nastaviti. Rotirajuće predsedavanje Savetom trenutno ima Belgija, ali Mađarska – država koja se suprotstavljala klimatskim merama – trebalo bi da preuzme dužnost početkom jula.

Nakon ovih ministarskih diskusija, očekuje se da će šefovi vlada država članica dogovoriti konačni cilj – verovatno kada se sastanu na sledećem samitu Evropskog saveta 27-28. juna, kažu posmatrači Carbon Brief-u.

